Írta: Index
2005. október 31. hétfő - Módosítás: 2005. október 31. hétfő

Chico Buarque - Budapest

Egy rakás brazil és nemzetközi irodalmi díjat nyert egy brazil regény, ami félig a magyar fõvárosban játszódik.

Chico Buarque - Budapest

Egy rakás brazil és nemzetközi irodalmi díjat nyert egy brazil regény, ami félig a magyar fõvárosban játszódik. A Budapest címû könyv egészen biztos, hogy önéletrajzi ihletésû, és nem csak azért, mert fõhõse, az íróhoz hasonlóan brazil, aki élt Budapesten. Hanem azért is, mert a valóságban létezõ Chico Buarque a könyvbéli Jose Costához hasonlóan saját lehetõségeinek szándékos gyilkosa.

Az addig rendben van, hogy a Budapest címû regény egy életét módszeres alapossággal elbaltázó emberrõl szól. A gond ott kezdõdik, hogy a történet szélsõségeses önéletrajzi ihletésû, és nem csak annyiban, hogy az író, a fõhõshöz hasonlóan brazil, aki élt Budapesten, és beleszeretett a városba. A valóságban is létezõ Chico Buarque sajnos abban is hasonlít a könyv Jose Costajához, hogy szinte készakarva gyilkolja le remek lehetõségeit.

A regény elsõ látásra ugyanis úgy tûnik, sikerre van ítélve. Egyszerre játszódik a fülledt Rióban és a vadkeleti Budapesten. Fõhõse misztikus foglalkozású ghost writer, aki mások nevében ír sikeres cikkeket, politikai esszét, sõt önéletrajzi regényeket. Kilétét csak az évente rendezett, titkos összejöveteleken fedi fel, ahol a ghost writerek szektája kajánul vagy éppen megtörten megbeszéli, ki milyen menõ személyiségnek írt az utóbbi idõben.

De hiába szexi és sikeres tévészemélyiség Jose Costa felesége, magyar szeretõje pedig hiába dolgozik elmegyógyintézetben. A könyv olyan, mintha a szerzõ Uhrin Benedeket kérte volna fel ghost writernek.

Orosz rulett a románokkal

Hogy máshogy lenne képes valaki, aki élt Rióban, unalmasan írni a város lüktetõ életérõl vagy

a tévésztárok flitteres világáról? Braziliát pedig talán egy képeslap alapján írta meg az idõs virágkertész.

A budapesti rész viszont olyan giccses és közhelyes, mintha a szerzõ azt a részt egy amerikai B-filmes forgatókönyvírótól rendelte volna meg. A városba érkezõ író elsõ éjszaka egy aranyfülbevalós románnal orosz rulettezik, bizony. Fiatal magyar szeretõje pedig, nyilván nemzetileg jellemzõ módon, folyamatosan operetteket hallgat, és az egyik pálinkát a másik után dönti le.

Budapestet egyébként a "dunai víziakrobaták, a birkafuttatások, a szlovén bábjátékok, és a hasbeszélõk kórusának" városaként mutatja be az író. Mikor fõhõse a "bolgár piacon" vásárol magának egy jellegzetesen magyar ruhadarabot, azaz egy medvebõr dzsekit, félni kezdtem, hogy a következõ oldalakon hamarosan megjelenik maga Drakula gróf, aki egyébként felszolgáló egy lacikonyhában.

Oké, mindezen, mi magyarok joggal döbbenünk meg, de a fikció már csak ilyen, emiatt még nem kellene ostorozni a regényt. A baj, hogy a könyvbõl kivonjuk a nyilvánvaló ostobaságokat, akkor közhelyek, marionett bábuként rángatott szereplõk és kimódolt fordulatok maradnak a kezünkben.

Pálinkázás tét nélkül

Nem derül ki, hogy mi miatt kezd rajongani a fõhõs a magyar nyelvért, és az sem, hogy szeretteit hátrahagyva miért költözik váratlanul ide. De ha már Budapesten van, és beleszeret egy magyar nõbe, miért utazik aztán hirtelen vissza.

Ugyanígy megy pocsékba az ígéretes ghost writer-szál is: Josét büszkeséggel tölti el, hogy más csillog az õ irományaival, amit nehezen, de el tudok fogadni, ha kiderülne, mi a titkos szerzõ motivációja. Csak úgy bemondásra azonban inkább hajánál elõrángatott fordulatnak tûnik a dolog. Különösen, hogy néha viszont kiderül, Jose nem is élvezi annyira ezt a helyzetet, sõt, szenved tõle.

A történetet Chico Buarqoe ráadásul olyan giccses, patetikus stílusba öntötte, mintha eredetileg füzetes nõi regénynek szánta volna a sztorit. A magyar költõ például pálinkát ivott, miközben a versét szavalta, és ahogy közeledett a csúcspont, a terembe zúduló szél cibálni kezdte a kézirat lapjai, lobogtatta a haját, a körben álló magyarok pedig könnyes szemmel mormolták a szavakat.

És vajon hogy néz ki, mikor a költõ kiég? Beront a szobába, lecsavarja a töltõtoll kupakját, nézi a fehér papírt, remeg, majd azt mondja, vesztettem, és görnyedten elkullog.

A Budapest-csavar

A Budapest lehetne jó, szólhatna egy emberrõl, aki a termékeny névtelenség és a terméketlen hírnév közt ingadozik. A fõhõs ugyanis csak akkor tud alkotni, ha maga megmarad a háttérben.

Remek csavar, hogy Jose Brazíliában sikeres prózát ír, magyarul verset, de végül csak akkor lesz boldog, mikor egy ismeretlen megírja a Budapest címû könyvet az õ neve alatt. Ez az ismeretlen valójában azonban egyáltalán nem tudott írni, ötlete ugyanis kevés volt, viszont felesleges szálakkal zsúfolta tele a regényt.

Én a helyében jobban kidolgoztam volna a feleség és a szeretõ különbségét, egymás mellett festettem volna le Riót és Budapestet, a ghost writerek társaságából pedig egy önmaga titokzatosságába bonyolódott, öncélúan intellektuális rendet faragtam volna.

Többet nem mondhatok, kérem, keressen meg következõ regénye elõtt, van olyan összeg, amiért lemondok nevem használatáról.

Földes András

Ki ez a Chico Buarque egyáltalán?

A brazil Chico Buarque magyarok számára nevetéseges leírásai azzal magyarázhatóak, hogy a szerzõ a regény megírása elõtt valóban nem járt nálunk. Magyarországról csak közvetve szerzett információkat, így lehet, hogy a regény szereplõit és helyszíneit az aranycsapat focistái után nevezte el: Puskás, Kocsis, Hidegkuti, Grosics, Czibor utca, Bozsik körút.

Buarque, hõséhez hasonlóan maga is otthagyta egy idõre szülõvárosát, Rio de Janeirót. Kezdetben egyébként nem íróként szerzett nevet magának, hanem mint énekes, zeneszerzõ és dalszövegíró vált híressé.